

УДК 655.533

КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ ТА ПРИЙОМИ У СУЧАСНОМУ ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ ДРУКАРСЬКИХ ВИДАНЬ

Н. Д. Лотошинська

*Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. С. Бандери, 12, Львів, 79013, Україна*

Проведено аналіз розвитку та сучасного стану ілюстративного оформлення друкованих видань, висвітлено основні тенденції та особливості, що свідчать про подальший розвиток графічного дизайну видань та, можливо, моду на певні види ілюстративного матеріалу у виданнях.

Розглянуто найбільш характерні й помітні тенденції сучасного дизайну видань, визначено критерії художньо вдалого ілюстрування видань художньої літератури, приклади оформлення яких подано у статті, оскільки підходячи до ілюстрування та оформлення макету художнього видання, необхідно враховувати ці тенденції, орієнтуючись на кращі та найсучасніші приклади книжкового оформлення.

Спосіб оформлення друкованих видань значно змінюється залежно від жанру літератури і мети, на яку вони спрямовані. У сучасному світі існують різні видання, які задовольняють різні смаки читачів. Хоча є спільні тенденції і вимоги до сучасного дизайну, головною метою сучасного дизайнера є створити матеріали, які будуть найбільш зручними та привабливими для своєї цільової аудиторії.

Проаналізовано основні тенденції у сфері графічного дизайну, зокрема у процесі створення зовнішнього оформлення обкладинок для книг, адже обкладинка — перший візуальний зв'язок з твором для читача або споживача і є важливою у привертанні уваги та зацікавленості. Дизайн обкладинки охоплює різні аспекти, такі як структура, палітра кольорів, вибір шрифтів, використання зображень та інших візуальних елементів.

Створено приклад дизайну поліграфічної продукції, розглянуто питання розробки дизайну конкретного видання відповідно до загальних особливостей розробки макета видання, згідно з тематикою видання, його цільовою аудиторією та сучасними тенденціями дизайну.

Ключові слова: *графічний дизайн, дизайн поліграфічної продукції, художні засоби, друковані видання, тренди, мінімалізм, обкладинки книжок.*

Постановка проблеми. Протягом останніх років спостерігається збільшення кількості якісно та оригінально проілюстрованих друкованих видань. Водночас змінюється ставлення до ілюстрування, старі стилістичні прийоми та художні рішення, матеріали оздоблення поступаються місцем новим, більш відповідним сучасності. Якісне проектування та художнє оформлення друкованого видання

є головною запорукою і комерційного успіху продукції, що особливо важливо у сучасних умовах конкуренції. Ставлення читачів безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно та професійно виконано художнє оформлення видання.

Спостерігається великий вплив цифрових технологій, дизайн стає доступнішим завдяки різноманітним інструментам і платформам. Сьогодні можна створити будь-який дизайн або створити ілюстрацію, використовуючи штучний інтелект, навіть без потреби взаємодіяти з професійним дизайнером. Однак самі дизайнери відчувають певну супротивність цим тенденціям і прагнуть створювати унікальні, виразні рішення, які враховують сучасні тенденції в ілюстративному оформленні видань. Цифрові технології мають залишатися інструментом для втілення таких ідей.

Ілюструючи та оформляючи макети художніх видань, необхідно враховувати усі зміни, орієнтуючись на кращі та найсучасніші приклади книжкового оформлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом тема ілюстрації та ілюстрування стає дедалі актуальнішою. Вивчення принципів композиції, кольорознавства, архітектури книги та опанування професії графіка чи книжкового дизайнера можна здійснити у вищих закладах, таких як Українська академія друкарства, Київська академія мистецтв, Львівська академія мистецтв, Харківська державна академія дизайну та інші. Світові тенденції в ілюстрації, вивчення актуальних підходів дизайну, технік ілюстрації, способів їх комбінування з цифровими технологіями є важливими питаннями сьогодення, тож багато фахівців з дизайну книги, психології, педагогіки, соціології досліджують це явище. Так, Е. Огар досліджує, які функції виконує зображення у дитячих книжках, вивчає тенденції розвитку дитячого видавничого і медіаринку в Україні й світі [1]. Питання ілюстрування дитячої книги порушується, зокрема, в публікації Ю. Федіної [2]. О. Мельник розглядає особливості виконання книжкової ілюстрації за допомогою комп'ютерної графіки [3]. О. Литвиненко досліджує сучасний стан та перспективи розвитку дитячої книги в мультимедійному середовищі України [4]. В останні роки українські дизайнери опублікували фундаментальні видання, які досліджують історію українського дизайну в різні періоди, серед яких НАРБУТ. Студії. Спогади. Листи [Реконструкція знищеного 1933 року «Нарбутівського Збірника»], ЗНАК. Українські товарні знаки 1960–1980, «Відтворення шрифтової спадщини: 40 оригінальних шрифтів» Володимира Лесняка, «Українська ідентичність у графічному дизайні 1945–1989 років» Василя Косіва [5] та ін.

Мета статті— аналіз елементів та засобів художнього оформлення друкованого видання, їх застосування відповідно до потреб користувача та сучасних тенденцій графічного дизайну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний поліграфічний дизайн — це окрема сфера знань, що містить безліч методів і принципів, які застосовуються для ілюстрації поліграфічної продукції. Значення поліграфічного дизайну на сьогодні є значущим, адже допомагає ефективно уявити продукт, вгадуючи емоції клієнта. Поліграфічним дизайном називають один із видів графічного дизайну. Його мета — створити матеріали для майбутньої продукції, переважно на паперових носіях.

Сучасний поліграфічний дизайн зростає та змінюється разом з появою різноманітних фірм, компаній, виробництв. Всі вони виходять на ринок в умовах великої конкуренції, і їхня головна мета — заявити про себе. Одним з ефективних рішень є просування за допомогою друкованої продукції. Це спосіб, який набув великої популярності, має невелику ціну і водночас продуктивний. Такий варіант дає змогу поширити інформацію про товар у найкоротші терміни широкій аудиторії.

Стильний дизайн, яскравість та якісна верстка залучатимуть потенційних споживачів. Сучасний підхід у дизайні поліграфії важливий під час оформлення візиток, листівок, буклетів, каталогів, брошур, створення корпоративного стилю компанії тощо. Сучасні проєкти поліграфії — це поєднання красивої картинки та якісного тексту, які працюватимуть у тандемі. Сьогодні поліграфічний дизайн актуальний у багатьох сферах — від простих рекламних листівок до книг та журналів.

Дизайн видань постійно змінюється і адаптується під вподобання та очікування аудиторії. Для того щоб привернути увагу покупців та збільшити привабливість книг, дизайнерам часто доводиться вдаватися до незвичайних підходів та експериментів. Сучасний дизайн видань відрізняється мінімалізмом та чистотою форм, де важливими є візуальна елегантність та легкість сприйняття інформації. Використовуються сучасні шрифти, яскраві кольори та інноваційні макети для створення гарного враження та забезпечення зручності для читачів у цифровому та друкованому форматах. Додаткові елементи, такі як QR-коди для доступу до додаткового контенту, аудіо- або відеофрагменти, можуть зробити книги більш інтерактивними та цікавими для читачів. Ці риси відображають сучасні тенденції у дизайні видань, спрямовані на привернення уваги читачів. Проаналізуємо основні світові тренди графічного дизайну, які є актуальними в останні роки у поліграфії, зокрема у дизайні обкладинок [6].

Тренд 1. Великі шрифти

Сьогодні шрифт стає головним героєм обкладинки, адже назва книги та ім'я автора, набрані великими літерами, привертають увагу покупців. Крім того, такий текст добре видно навіть у мобільній версії інтернет-магазину (рис. 1).

Рис. 1. Сучасна обкладинка-тренд — великі шрифти

Тренд 2. Мінімалізм

Сьогодні більшість людей жадають чогось простого і надійного. Ось чому мінімалізм ніколи не виходить з моди в дизайні — він простий, елегантний і позачасовий. Ми бачимо мінімалістичний дизайн скрізь — реклама, вебсайти, пакування продуктів, дизайн інтер'єру тощо.

Мінімалістичні обкладинки для книг можуть бути чудовим варіантом, коли насичений дизайн і сміливі кольори не відображають зміст книги. Іноді найпростіші та найменші конструкції привертають більшу увагу до книжок. Це основна причина, чому мінімалістичні обкладинки продовжують залишатися популярними (рис. 2).

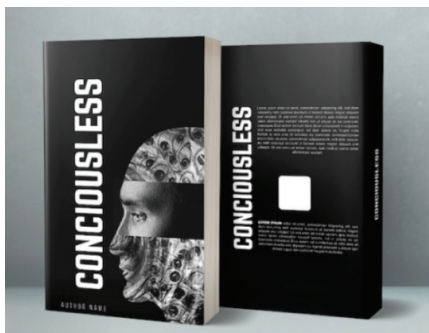

Рис. 2. Сучасна обкладинка-тренд — мінімалізм

Тренд 3. Яскраві, сміливі кольори

Хоч загальні тенденції дизайну схиляються до мінімалізму, це не означає, що потрібно зосередитись на спокійних кольорах. Білий колір універсальний, але яскраві акценти, навпаки, додадуть особливості продукції. Брендинг із мінімалістичною естетикою продемонструє впевненість, універсальність. Можна додати градієнти та варіативність відтінків, щоб акцентувати увагу глядача та виразити індивідуальність компанії. Особливо популярний сьогодні друк пантонами.

Тренд 4. Ілюстрована обкладинка

Один із найкращих способів зобразити історію книги — на обкладинці. Ілюстрації популярні в дизайні обкладинки книжок протягом десятиліть, оскільки вони різноманітні, фіксують історію та зображують стиль, який доповнює книгу.

Ілюстрації демонструють оригінальність краще, ніж фотографії чи інші види зображень. Часто це відбувається тому, що ілюстрації створені на замовлення, щоб краще відповідати тематиці книги. Однак трапляється, що ілюстрації на обкладинках не відповідають тематиці видання та подані некоректно (рис. 3).

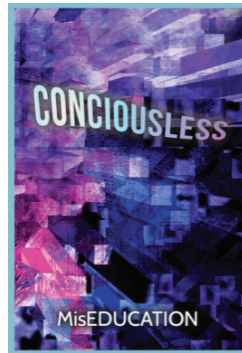

Рис. 3. Сучасна обкладинка-тренд — ілюстрації

Тренд 5. Геометричні форми

Геометричні фігури допомагають створити чітку структуру розташування елементів на книжковій обкладинці (рис. 4).

Рис. 4. Сучасна обкладинка-тренд — геометричні форми

Тренд 6. Багатошаровість

Дизайнери звертають увагу на обкладинки з шарами та візерунками. «Грубі шари та абстрактні форми були використані в дизайні багатьох книг», — кажуть фахівці. «Вони залишають трохи уяви, коли справа доходить до контексту книги» (рис. 5).

Рис. 5. Обкладинка-тренд — багатошаровість

Тренд 7. Силуети

Ця тенденція в дизайні обкладинки книжок — абсолютна перлина. Для творців це не так просто, як здається. Як зробити таку форму, яка буде красивою обкладинкою? Найпопулярніший тренд дизайну обкладинки книг — це силуети обличчя. Деталі, що розвиваються навколо фігури, повинні розкрити сюжет книги або якісь секрети автора. Крім того, він має виражати загадку, яка захоплює потенційного читача. Хто стоїть за цим темним силуетом на обкладинці книги? (рис. 6).

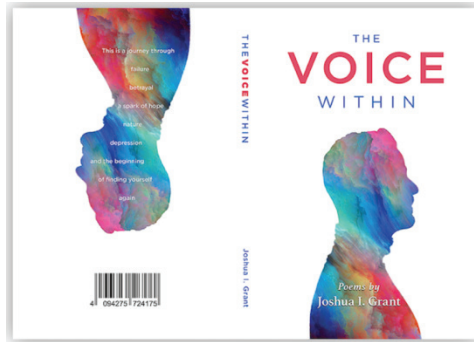

Рис. 6. Обкладинка-тренд — силуети

Мета дизайну обкладинки — передати суть твору, викликати емоційну реакцію у споживача та зацікавити його достатньо, щоб він захотів дізнатися більше чи придбав видання. Дизайн обкладинки містить різні аспекти, такі як композиція, кольорова гама, шрифти, зображення, логотипи і візуальні елементи. Розробляючи дизайн обкладинки збірки поезій «Провесінь» (рис. 7), враховано ці аспекти та сучасні тенденції дизайну друкарських видань. У дизайні використано пастельні кольори, що не спричиняють роздратування чи емоції гніву, збережена певна гармонія та жіночність дизайну, мінімальне використання різноманітних елементів дизайну, щоб не перетворити художнє видання на мотиваційну літературу, де зазвичай використовується багато ліній, кіл та крапок.

Рис. 7. Обкладинка до художнього видання «Провесінь»

Вдалось підкреслити дизайн видання його назвою — «Провесінь», зробити певний акцент через цікаве слово та його асоціативні характеристики. Також добре тут спрацювала тенденція дизайну останніх років — великий кегль шрифту та поєднання кількох схожих гарнітур.

Висновки. Зростає кількість якісно та оригінально проілюстрованих друкованих видань, що мають попит. Також змінюється ставлення до дизайну, старі стилістичні прийоми та художні рішення, матеріали оздоблення поступаються місцем новим, більш відповідним сучасності. І це змушує дизайнерів постійно рухатися вперед, так як швидко рухаються вперед технології, та стежити за різними оновленнями в дизайні.

Ілюструючи та оформляючи макети художніх видань, необхідно враховувати усі зміни, орієнтуючись на кращі та найсучасніші приклади книжкового оформлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ohar E. *Ukrainiska prasa dla dzieci początku XXI wieku: cechy okresu przejściowego*. Пресознавство. 2022. № 1. С. 90–105.
2. Федіна Ю. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги. *Вісник інституту розвитку дитини*. 2014. Вип. 35. С. 119–124.
3. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство*. 2015. № 1 (Вип. 33). С. 157–161.
4. Литвиненко О. *Дитяча книга в мультимедійному середовищі: сучасний стан та перспективи розвитку* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук зі соц. Комунікацій : 27.00.03 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2011. 22 с.
5. Хмельовська О. Від потворного до злого: Як змінився книжковий дизайн України за 30 років. URL: <https://chytomo.com/vid-potvornoho-do-zloho-iak-zminyvsia-knyzhkovyj-dyzajn-ukrainy-za-30-rokiv/>
6. *Book Cover Design Basics*. URL: <https://www.ingramspark.com/blog/book-cover-design-basics>.

REFERENCES

1. Ohar, E. (2022). *Ukrainiska prasa dla dzieci początku XXI wieku: cechy okresu przejściowego*: Prsoznawstvo, 1, 90–105 (in Polish).
2. Fedina, Yu. (2014). *Osvitno-vykhovnyi potentsial iliustratsii dytiachoi knyhy*: Visnyk instytutu rozvytku dytyny, 35, 119–124 (in Ukrainian).
3. Melnyk, O. (2015). *Komp'uterna hrafiika u suchasniij knyzhkovij iliustratsii: problemy tekhniki ta styliju*: Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Mystetstvoznavstvo, 1 (33), 157–161 (in Ukrainian).
4. Lytvynenko, O. (2011). *Dytiacha knyha v multymediinomu seredovyshchi: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku* : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. nauk zi sots. Komunikatsii : 27.00.03 / Khark. derzh. akad. kultury. Kharkiv (in Ukrainian).
5. Khmelovska, O. *Vid potvornoho do zloho: Yak zminyvsia knyzhkovyi dyzajn Ukrainy za 30 rokiv*. Retrieved from <https://chytomo.com/vid-potvornoho-do-zloho-iak-zminyvsia-knyzhkovyj-dyzajn-ukrainy-za-30-rokiv/> (in Ukrainian).

6. Book Cover Design Basics. Retrieved from <https://www.ingramspark.com/blog/book-cover-design-basics> (in English).

doi: 10.32403/2411-3611-2023-1-43-24-31

COMPOSITIONAL MEANS AND TECHNIQUES IN MODERN GRAPHIC DESIGN OF PRINTED PUBLICATIONS

N. D. Lotoshynska

*Lviv Polytechnic National University,
12, S. Bandery St., Lviv, 79013, Ukraine
natlot@ukr.net*

The article provides an analysis of development and current state of illustrative design of printed publications, the main trends and features are described, which indicate the further development of graphic design of publications and, possibly, the fashion for certain types of illustrative material in publications.

An overview of the most characteristic and noticeable trends in modern design of publications is made, the criteria of artistically successful illustration of fiction publications are determined, examples of the design of which are presented in the article, since when approaching the illustration and design of the layout of an artistic publication, it is necessary to take these trends into account, focusing on the best and most modern examples of book design.

The way printed publications are designed varies significantly depending on the genre of literature and the purpose they are aimed at. In the modern world, there are various publications that satisfy different tastes of readers. Although there are common trends and requirements for modern design, the main goal of a modern designer is to create materials that will be the most comfortable and attractive for their target audience.

This article analyzes the main trends in graphic design, in particular, in the process of creating the outer design of book covers, after all, the cover acts as the first visual connection with the work for the reader or consumer, and plays an important role in gaining attention and interest. Cover design comprises various aspects such as structure, color palette, font selection, use of images, and other visual elements.

This work presents its own examples of the design of printing products, an overview of the issue of design development for a specific publication is made, in accordance with the general features of design development, according to the subject matter of the publication, its target audience and current design trends.

Keywords: *graphic design, design of printed products, artistic means, printed publications, trends, minimalism, book covers.*

Стаття надійшла до редакції 25.04.2023.

Received 25.04.2023.